

СУМСЬКА ПЕРІОДИКА 20-Х РР. ХХ СТОЛІТТЯ: ТЕМАТИЧНІ СТОРІНКИ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОЇ РОБОТИ

Доп. - Яременко Л.М.,

ст. викл. кафедри журналістики та філології

Після лютневої та жовтневої революцій 1917р., розширюється мережа регіональних газет і журналів. У Сумах з'являється нові видання, переважно російськомовні. У фондах Сумського обласного державного архіву зберігаються примірники таких газет того часу: «Известия Сумского Совета рабочих и солдатских депутатов» (редактор П.Андреев) видавалася з квітня 1917р.; «Луч» - щоденна позапартійна демократична газета - з травня 1918р. (відповідальний редактор М.Гладишев); «Коммуна»- щоденна газета Виконавчого Комітету Сумської Ради робочих, селянських і червоноармійських депутатів з 1919р.; «Плуг і молот»- селянська газета Окрпаркому, Окрвиконкому та Окрпрофбюро (*назва згідно з оригіналом*) з 1919 р.; «Власть Советам!»- видання Сумського Революційного комітету з 1920р.; двомовна українсько-російська газета «Стяг Праці // Знамя труда» - орган Сумревкому і Сумпаркому КП(б)У (редактор Р.В.Ц.) з січня 1921р. Крім радянських і політичних газет, у цей час започатковується й видання міського учнівського журналу – органу Товариства учнів середніх навчальних закладів м. Суми. (СДОА, Сумской Вестник, № 219, 14 октября 1917г.- С.4).

Радянські та партійні газети намагались залучити до революційних подій, активного громадського життя і жителів провінційного міста. Так газета «Комуна» 27 червня 1919 року на розвороті подає велику статтю з промовистою назвою «Суждены нам благие порывы» (автор С.Шевченко), яка гостро викриває байдужість молодих сумчан до суспільно-політичного життя: *«...Неужели еще есть места, где люди не раскочались, где революционный вихрь новой жизни не затронул боевых струн сердец, не втянул в политику и участие в современных событиях, и люди – молодежь то! – носят до сих пор скучную обрзину обывателя? Поистине, в сравнении с лихорадочным темпом разворачивающихся событий там, ближе к фронту и по центрам политической жизни – здесь, в этой «мирной» обстановке, видишь образец какой-то старосветской жизни»* (СДОА, справа № 17, «Комуна», № 118.–С.2-3). Отже, наступальна пропаганда, прояв активної класової позиції на шпальтах сумських газет змушує

шукати відповідні форми звернення до конкретної соціальної аудиторії. Ними стають тематичні сторінки, що стають прикметною ознакою часу.

Після створення Російської комуністичної спілки молоді, згодом Української комуністичної спілки молоді (жовтень 1918 р.) молодіжна преса в центрі почала розвиватися окремими виданнями, а в регіонах, зокрема у місті Суми, - як молодіжні сторінки в партійних та радянських друкованих органах. Висвітлення роботи первинних комсомольських осередків стало однією з пріоритетних тем сумських журналістів. Такі сторінки регулярно виходили у газетах «Власть Советам!» і «Стяг Праці // Знамя Труда» - органах Сумського Рев. Комітету і Сумпаркому КП(б)У та мали назву «Страничка Красной Молодежи». У щоденній газеті «Коммуна» окремої сторінки не було, але матеріали, добірки новин про заходи, які проводили члени Комуністичної Спілки Молоді у місті Суми та селах губернії, друкували регулярно. Серед таких заходів розповідалось про великий концерт-мітинг у театрі ім. Шевченка (колишньому «Люкс»), що організували та провели тт. Тесленко, Сівцов, Боровський. І про сімейний вечір, влаштований сумським осередком комуністичної молоді у Будинку спілок (колишньому будинку Шрейнера). У програмах цих вечорів були і виступи самодіяльних артистів, і співи, і декламація, танці, а також диспут на тему про задачі та роботу спілки молоді. (СДОА, справа №17, «Комунна», № 103, 8-го юнія 1919г.; № 109, 17-го юнія 1919г.). Газета активно підтримала загальний військовий всеобуч робітничої молоді в умовах громадянської війни, створення комсомольцями бібліотек-читалень для молодих робітників та селян (Там само, № 99,100, 104, юнь 1919г.).

Тематичні «Странички Красной Молодежи» містили більш ґрунтовну, підготовлену інформацію про життя спілчан, спрямовували роботу первинних осередків на селі. Одна із перших таких змінних сторінок розповідала про 400 організаторів для роботи з молоддю, посланих у Донбас, про створення первинних осередків у всіх повітах Харківської губернії. В наступних – акцент зроблений на роботі саме Сумської спілки: про короткотермінові курси інструкторів для роботи у повітах, створення культурно-просвітницького гуртка у селі Миколаївці, початок роботи 28 березня 1920 р. первинного комсомольського осередку в селі Могриці на чолі з О.Селезньовим та інше (СДОА, справа №18, «Власть Советам!», №№ 79, 84, 90, март 1920г.).

Набуваючи досвіду, редакційна колегія «Стягу праці» робить ці сторінки більш інформативно насиченими, з широкою географією подій і людей, агітаційно наступальними. Під заголовком-закликом «Учиться!» наголошується на тому, що центр виховної роботи взимку на селі повинен переміститися до хат-читалень, де вчити грамоти не тільки

молодь, а й дорослих, що вельми корисним є колективне читання вголос. І тут же під гаслом «Члени союзу – в ряди допризывників!»- про роботу військово-спортивних організаторів КСМУ в підготовці допризывників (Там само, справа 29, №1, 1 января 1921г.).

Усе частіше такі закличні форми спрямовувались жінкам, найчисельнішій і найбезправнішій соціальній групі, яка в дореволюційній Україні була відсторонена від державних справ: *«Работница! Ты часть рабочего класса! Ты делишь с ним горе и радость! Его победа – это твоя победа! Шагай же в ногу с рабочими, не отставай, работница!»*.

Революція, її пафос, окриляли жіноцтво. Ця піднесеність виливалась у вірші, що друкувались на сторінках газет. Як, наприклад, у Мотрі Жаворонкової, яка говорила від імені жінок-трудівниць.

Призыв работницы

Идите, товарищи, стройтесь в ряды,

Мы, женщины, с тылу поможем.

Не будем тиранам гнуть больше спины,

Отпор за свободу дать сможем.

Довольно нам муки, довольно нам слез,

Все сбросим с себя мы оковы!

И в рабство, чтоб снова нам всем не попасть,

В бой смело вступитъ мы готовы.

(СДОА, спр. №18, «Власть Советам», № 86, март 1920г.- С.3)

Слід зазначити, що вперше проста робітниця Емілія Чемарьова, яка очолила жіночий рух у місті, знайшла суспільне визнання на сторінках газети «Стяг праці // Знамя труда» (Там само, № 5, 7 января 1921, - С.4).

Для задоволення запитів жіночої аудиторії 17 березня 1920р. у газеті «Власть Советам!» вийшла перша сторінка спеціально для жінок під назвою «Работница – Гражданка», орган відділу робітниць при Сумпаркомі. У січні 1921 р. «Страницу женщины-работницы» започаткувала й газета «Стяг Праці». Першу тематичну сторінку готували жінки-партпрацівники для жінок з метою залучити їх до більш активної участі в суспільному житті: агітували на курси червоних сестер милосердя, розповідали про піднесення жіночого руху на Сумщині - численні зібрання жінок у селах Сумського повіту - Миколаївці, Кекіно, Стецьківці. (СДОА, справа №18, «Власть Советам!», № 86, 24 марта 1920г.- С.3).

Слід підкреслити, що особлива увага приділялась жінкам-селянкам, їх духовному розкріпаченню. Навіть була спеціальна рубрика *«Работа среди крестьянок»* – *«...Крестьянка продолжает оставаться закабаленной непосильным трудом частно-собственного хозяйства, не знающего облегчающих начал коллективного ведения хозяйства»* (Там само, № 98, 7 апреля 1920г.-С.3). Отже, партійні друковані органи через

тематичні сторінки намагаються охопити своїм впливом не тільки робітників, селян і червоноармійців, а й жіноцтво та молодь.

Яременко, Л. М. Сумська періодика 20-х рр. ХХ століття: тематичні сторінки як форма організаційно-пропагандистської роботи [Текст] / Л. М. Яременко // Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, Суми, 18-23 квітня, 2011р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. - Суми : СумДУ, 2011. - Ч.2. - С. 3-6.